

اصلاح شبکه مغان از هدررفت ۱۲۰ میلیون متر مکعب آب جلوگیری می‌کند

مدیر شبکه آب مغان گفت: سالانه ۱۲۰ میلیون متر مکعب آب به علت فرسودگی شبکه مغان هدر می‌رود و برای ساماندهی و نوسازی این شبکه دست کم ۲۰ هزار میلیارد ریال اعتبار نیاز است.

به گزارش ایرنا، تنش آبی ناشی از کمبود بارش، کاهش آورد رودخانه‌ها و سدهای ذخایر بالادستی و پایین دستی با وجود هشدارهای مسئولان اجرایی به مردم به واقعیت پیوسته و شهرهای اصلاندوز، پارس‌آباد، بيله‌سوار و گرمی که در شبکه زهکشی شبکه مغان قرار دارند، در این چرخه قرار گرفته‌اند. کاهش ۴۰ درصدی آورد رودخانه‌های ارس و خداآفرین نسبت به سال‌های گذشته و غیرقابل برداشت شدن بخش قابل توجهی از اراضی دیم این مناطق ناشی از نبود بارش موید وضعیت اسف‌بار کشاورزان، هدر رفت دسترنج آنها و گسترگی تنش آبی در این مناطق است.

با توجه به وضعیت نامطلوب منابع آب مغان ناشی از کمبود بارش، کاهش آورد شبکه مغان، حادث شدن خشکسالی پی‌درپی و خسارت‌های هنگفت آن به‌ویژه نگرانی‌های مردم منطقه از بروز تنش و بحران آبی و ممنوعیت کشت دوم در منطقه با اصغر احمدنژاد مدیر منابع آب مغان جهت تشریح وضعیت موجود منابع آب مغان به گفت و گو نشستیم.

ایرنا: با توجه به اینکه تنش آبی ناشی از کمبود بارش منطقه مغان را فرا گرفته برای مدیریت وضعیت چه اقداماتی انجام شده است؟

احمد نژاد: منطقه مغان چندین سال متمادی درگیر تنش آبی است ما برای مدیریت این تنش اقدامات مهمی را با هماهنگی دستگاه‌های مربوطه انجام می‌دهیم. مستحضر هستید که منابع آب مغان از سد ارس و خداآفرین تامین می‌شود در سال‌های اخیر ورودی ارس به علت نبود بارش کاهش یافته و طبیعی است که با کاهش حجم ذخیره سد ارس ورودی ما هم کاهش می‌یابد لذا برای جلوگیری از تنش آبی در مغان سعی کردیم علاوه بر فرهنگسازی مصرف بهینه آب، الگوی کشت را در منطقه رواج دهیم و تا حد امکان هم جلوی کشت دوم و کشت محصولات پرآب بر را گرفتیم.

ایرنا: بنا به گفته خودتان منابع آب مغان از سد ارس و خداآفرین تامین می‌شود. تسهیم آب بین استان‌های واقع در حوضه ارس به چه صورت است؟

احمد نژاد: اسفندماه هر سال با توجه به میزان ذخایر آب سدها سهم هریک از استان‌ها مشخص و طی یک جلسه مشترک با حضور نماینده وزیر نیرو، استان‌های آذربایجان شرقی، غربی، جمهوری خود مختار نخجوان و کشور آذربایجان بر اساس پروتکل (صورت‌مجلس) وضعیت منابع آبی تشریح شده و برای نوبت‌بندی و حقایق هر یک از حوزه‌ها و مناطق تصمیم‌گیری می‌شود.

ایرنا: میزان کشت محصولات پاییزه و بهاره با توجه به ذخایر آب در آن جلسه مشخص می‌شود؟

احمد نژاد: با توجه به وضعیت موجود آب در بالادست میزان کشت پاییزه و بهاره در مغان با هماهنگی جهاد کشاورزی، آب و خاک، شورای حفاظت شهرستان مشخص می‌شود که چه میزان اراضی در پاییز و چه میزان در بهار زیر کشت برود.

ایرنا: اخیراً در رسانه‌ها لغو ممنوعیت کشت دوم در مغان از قول معاون وزیر نیرو مطرح شد آیا لغو ممنوعیت ناشی از افزایش منابع آب در مغان است؟

احمد نژاد: اصلاً این خبر نادرست بود معاون وزیر اینگونه مطرح نکرد، نظر وی این بود که اگر منابع آب مغان در آینده افزایش یابد و بارش‌ها هم به همین منوال اتفاق بیفتد احتمال کشت دوم در مغان بیشتر می‌شود در حالی که وضعیت منابع آب نامطلوب است و کشاورزان در مضیقه هستند. ما البته تلاش کردیم با همراهی و هماهنگی کشاورزان کشت دوم محدود شود و به صراحت اعلام می‌کنم که منابع آب مغان جوابگوی نیازهای آبی منطقه نیست.

ایرنا: نیاز آبی شهرستان‌های گرمی، بيله‌سوار، پارس‌آباد و اصلاندوز چه میزان برآورد شده است؟

احمد نژاد: نیاز آب آشامیدنی منطقه مغان ۵۰ هزار متر مکعب در ثانیه و نیاز آب کشاورزان ۹۵۰ میلیون مترمکعب است در مجموع نیاز آبی مغان در آشامیدنی، صنعت و بهداشت و کشاورزی یک میلیارد و ۱۰۰ میلیون متر مکعب برآورد شده است که منابع آب موجود جوابگوی این نیازها نیست و باید برای جبران آن از مصرف بی‌رویه آب در مزارع

خودداری شود.

در این راستا، با توجه به اهمیت موضوع، کمیته تخصصی بررسی و ارزیابی طرح‌ها و برنامه‌ها تشکیل شده و در این خصوص اقدامات لازم در دستور کار قرار داده شده است.

ایرنا: آیا عدم تامین نیاز آبی منطقه ناشی از کاهش حجم ذخیره منابع آب سد ارس است یا دلیل دیگری هم دارد؟

احمد نژاد: ورودی سد ارس طی چهار سال ۳۶ درصد و در یک سال اخیر هم نسبت به مدت مشابه سال گذشته به میزان ۳۸۰ میلیون متر مکعب کاهش یافته است، خوشبختانه با توجه به پیش‌بینی کارشناسان هواشناسی در اثر بارش‌های پاییزی در چند روز اخیر ۴۴ میلیون متر مکعب نسبت به سال قبل در سدهای ارس و خداآفرین ذخیره‌سازی شده است، همچنان‌که در سال آبی گذشته حجم ذخیره آب سد میل مغان ۵۰۰ میلیون متر مکعب کاهش یافته و ورودی سد میل مغان هم ۱۵۰ میلیون متر مکعب بود که به اندازه نیاز آبی ۲ ماه منطقه است.

ایرنا: با وجود کاهش ورودی سد ارس و سد میل مغان، مشکلات و کمبود آب را در منطقه چگونه مدیریت کردید؟

احمد نژاد: سال آبی از مهرماه هر سال تا مهرماه سال بعد است. ما از مهرماه ۱۴۰۱ برنامه‌ریزی لازم را برای مدیریت مصرف آب شروع کردیم و اعلام کردیم که اگر وضعیت به همین منوال پیش برود با تنش آبی مواجه خواهیم شد و اقداماتی در ارتباط با امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در سال گذشته به کار گرفتیم و برنامه‌ریزی مصرف آب را با استان‌های آذربایجان شرقی و غربی در ارتباط با ذخیره‌سازی و رهاسازی آب به‌موقع انجام دادیم. در این راستا در مرحله اول خروجی رودخانه سد ارس و خداآفرین را تا فروردین ماه ۱۴۰۲ محدود کردیم. در ماه‌های اسفند و اردیبهشت ورودی سد ارس (از کشور ترکیه) با توجه به احداث سد در مسیر بالادست و راه‌اندازی بحث نیروگاه و شبکه‌ها و سدها کاهش یافت و به تبع آن ورودی ما هم کاهش یافت. لذا برای ذخیره‌سازی آب جلسه‌ای در خردادماه با حضور نمایندگان استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و نماینده حوضه آبریز ارس در وزارت نیرو تشکیل داده و در آنجا وضعیت منابع آب مغان را تشریح کرده و مطالبه‌گری کردیم.

ایرنا: با وجود این همه پیگیری‌ها، وضعیت منابع آب مغان در سال

آبی جدید تغییر یافت؟

احمد نژاد: خوشبختانه در سال آبی ، وردی ما با وجود کاهش ورودی حجم ارس بهبود یافت و در واقع میزان ذخیره ما با سال گذشته برابری کرد و با وجود کاهش حجم ارس در حدود ۳۰۰ الی ۴۰۰ میلیون متر مکعب توانستیم حجم ذخیره منابع آب مغان را متعادل نگه داریم و دلیل آن ذخیره‌سازی آب در زمستان بود تا بیشتر دچار تنش آبی نشویم. از سوی دیگر در فروردین و اریب‌هشت ماه سال گذشته چون پوشش برفی و ورودی از کشور ترکیه هم ضعیف بود به‌جای اینکه استفاده از مخزن را از خردادماه شروع کنیم از اردیبهشت ماه شروع کردیم.

ایرنا: علاوه بر رایزنی برای تامین آب در حوضه ارس، برای مدیریت مصرف آب در منطقه مغان چه اقداماتی انجام دادید؟

احمد نژاد: جلسات متعددی برای تغییر الگوی کشت و تغییر شیوه‌های کشت پاییزه و بهاره در منطقه انجام شد و توانستیم در سال گذشته الگوی کشت را تا ۵۰ درصد مزارع اجرا کنیم ، ضمن اینکه جهت مدیریت بهینه آب، ۱۲ هزار هکتار کشت پاییزه نسبت به گذشته افزایش یافت در کل تنش را در فروردین و اردیبهشت ماه کنترل کردیم و با برگزاری جلسات متعدد سطح زیر کشت پاییزه را نسبت به بهاره افزایش داده و با همکاری جهاد کشاورزی کشت دوم در منطقه ممنوع شد. علاوه بر این سال گذشته در راستای استفاده بهینه از منابع آب ۳۵۰ دریچه در کانال مغان را به دریچه پیش ساخته و بتنی مجهز کرده و عملیات لایروبی ۸۲ کیلومتر و زنجیرکشی ۱۳ کیلومتر کانال مغان اجرا شد.

ایرنا: یکی از خلاءها و نارسایی‌های بزرگ بخش آب منطقه مغان فرسودگی شبکه مغان بوده که نیازمند بازسازی است چرا این شبکه تاکنون بازسازی نشده و در حیطة برنامه مدیریت مصرف آب چندان مورد توجه قرار نگرفته است؟

احمد نژاد: واقعیت این است که شبکه آبیاری و زهکشی مغان با قدمت ۵۰ ساله یک شبکه فرسوده است ، کانال اصلی این شبکه در سال ۱۳۵۳ احداث شده و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ۳۵۸ کیلومتر کانال درجه ۲ خاکی تبدیل به بتن و از ۱۸۰ کیلومتر کانال اصلی هم ۶۰ کیلومتر تاکنون اصلاح شده و ۱۱۰ کیلومتر هم همچنان خاکی مانده است. در اثر فرسودگی سالانه ۱۲۰ میلیون متر مکعب آب در شبکه مغان هدر می‌رود و برای جلوگیری از آن باید کانال‌ها تبدیل به بتن شده سازه‌ها،

سیفون‌ها و سازه‌های آلودوک (سوپر پاساژ) کالورت‌های فلزی هم در شبکه مغان ساماندهی شود.

ایرنا: برای بازسازی و اصلاح شبکه مغان چه میزان اعتبار مورد نیاز است؟

احمد نژاد: برای ساماندهی شبکه مغان ۲۰ هزار میلیارد ریال اعتبار نیاز است که باید سالانه به صورت تدریجی ۲ هزار میلیارد ریال برای ساماندهی شبکه اختصاص داده شود. اگر این شبکه اصلاح شود و جلوی هدر رفت ۱۲۰ میلیون متر مکعب آب گرفته شود تنش آبی منطقه به حداقل می‌رسد.

ایرنا: با تخصیص اعتبارات قطره‌چکانی بازسازی شبکه مغان زمان بر است چرا برای تعمیر و نگهداری آن اقدامی نمی‌کنید؟

احمد نژاد: برای تعمیر و نگهداری شبکه مغان اعم از دریچه‌ها، جاده دسترسی ریگلاژ و تعمیرات سد میل، لایروبی و بازچرخانی آب ۲۰۰ میلیارد ریال و برای تکمیل آن ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار هزینه شده است، همچنین برای بازچرخانی آب به میزان ۳۰ میلیون متر مکعب آب ۷۰۰ میلیارد ریال اعتبار سال گذشته اختصاص یافت.

ایرنا: شیوه‌های نوین آبیاری در شبکه آبیاری و زهکشی خداآفرین در چه مرحله‌ای است آیا منابع لازم برای آبیاری نوین در سطح ۳۶ هزار هکتار قابل تامین است؟

احمد نژاد: ناحیه عمرانی اول و دوم در شبکه خداآفرین اجرا شده و تاکنون هفت هزار هکتار اراضی هم در این شبکه زیر کشت رفته و امسال از سد ارس ۴۰ میلیون متر مکعب آب به این شبکه اختصاص داده شده است، در مجموع برای تکمیل شبکه آبیاری خداآفرین ابتدا باید سد قیزقلعه سی تکمیل شود تا عملیات انتقال آب به این شبکه انجام شود.

ایرنا: برای جلوگیری از خروج آب در شبکه آبیاری و زهکشی مغان چه اقدامی صورت گرفته است؟

احمد نژاد: برای جلوگیری از خروج آب از منطقه، ایستگاه پمپاژ سربند که بعنوان پدافند غیرعامل عمل می‌کند احداث شده که از خروج ۱۰ هزار لیتر در ثانیه آب از کشور جلوگیری کرده و بخشی از

کمبودها را نیز جبران کرده است.

ایرنا: برای جلوگیری از تنش‌آبی در منطقه مغان چه خواسته ای از شهروندان، کشاورزان و دست‌اندرکاران بخش آب دارید؟

احمدنژاد: در منطقه مغان علاوه بر کمبود آب کشاورزی، بسیاری از شهرها با کمبود آب آشامیدنی مواجه هستند که برای رفع این مشکل ضروری است آب کشاورزی و آشامیدنی از هم تفکیک، مصرف بهینه آب مدیریت و دوم اینکه از شیوه‌های نوین آبیاری نواری و پیت قطره‌ای در منطقه استفاده شود، همچنین از شهروندان و کشاورزان می‌خواهم از مصرف بی‌رویه آب در بخش کشاورزی و آشامیدنی خودداری کنند.